

Madame Sans Gène:

A magyar nő a közéletben

Egy képet láttam. Nem tudom valóságban-e, ecsettel festve, vagy a lelkem vásznán jelent meg, ébren álmódások idején.

Nemes szépségű asszonyt ábrázolt a kép. Szemében emberentúli jóság ragyogott, két karja piciny gyermeket tartott maga elé, mint áldozati kelyhet a pap, mintha oltárra akarná helyezni, Szeretném ezt a képet, mint illusztrációt cikkem elejébe rajzolni, mert szebben, megrázóbb erővel nem ábrázolták még az áldozatkész szeretetet. A magyar nő közéleti szereplésének egyedüli rugója csak ez lehet. A magyar nőt a családból soha más nem vezette a közélet terére. Munkaköre a családban volt, segítő élettársnak — feleségnek kellett lennie s ezt a feladatot teljes dicsőséggel oldotta meg mindig.

A családi körből csak akkor lépett ki, ha hívta az élet. Ha helyettesíteni kellett a férfit, ha szükség volt gyenge asszonyi vállakra is, hogy tovább vihessük az életkeresztet. Nehéz időkben látjuk a magyar nőt otthonán kívül, Iskolákat állít, kórházi ágyak fölé hajlik nemes szeretettel, ahol megjelenik napsugaras lesz a világ, mert soha-

sem veti le magáról glóriáját, a finom, szelíd nőieséget.

Nehéz időket élünk most is. A vesztett háború minden keserősége borult vállainkra, mint gyászos halotti lepel, lelkünkbe fájdalommal égette be jel-szavát: vae victis.

Jött egy új Mohács — a lelkek Mohácsa. Férfi derekak roppantak meg, dacos fenyők lettek hajladozó nádszállá, nem csoda, ha az asszonyok fázósan bújtak meg otthonukban, strucc módjára dugják fejüket az önzés homokjába és alig akarnak a közélet terére lépni, hogy rombadőlt értékeink újraépítésénél segítsenek.

Pedig ma minden magyar nőnek kötelessége a **közért való munkálkodás. Ma nem húzódnatunk** meg csendes otthonunkban, hogy a háziasság palástjába burkolózva csak családuknak éljünk és dolgozzunk.

Amerre csak tekintünk, minden magyar érték romokban hever. Eltűntek iskoláink, árvaházaink. Koldusbotot cipel a magyar színművészet, alig lélekzik a magyar irodalom s utolsókat sóhajt a magyar kisipar. Magyar családok ezre vesztí el máról holnapra a mindennapi kenyér lehetőségét s iskolából jövő gyermekünk üti meg szívünket azzal a tudattal, ha meg nem fogjuk kicsiny lelkét, ha bele nem világítunk izzó magyar faj szeretetünkkel, elveszett a magyar jövő.

Ebben az óriási munkában nem maradhat segítség nélkül a magyar férfi. Mellé kell állania minden magyar nőnek, hogy vállalja a reá eső részt, mint vállalta minden idők magyar asszonya, nagy veszedelmek idején.

Minden magyar nőnek szent kötelessége dolgozni a közért, egységes terv szerint, egy akarattal.

Nem maradhat el senkisé, mert mindenki pótolhatatlan. Mindenki ismeri képességeit, tudja, hol végezhet eredményes munkát s ezt vállalnia kell, áldozatkész lélekkel.

Vannak, kik szívesen dolgoznának, csak azt nem tudják, hol kezdjék el a munkát?! Vannak, akik ezer tervvel foglalkoznak, de nem tudják melyikkel érhetnének el nagyobb eredményeket.

Hogy munkánk eredményes és egyöntetű legyen, kell, hogy valamely vezérfonalat fektessünk le, mely útbaigazítónk legyen.

Munkálkodásunk nagyobb része a szociális munkák terére esik. Erre prédestinai minket az atavizmus, — anyáink munkálkodása és erre kényszerít minket a jelen, minden nyomorával.

A szociális munkák azok, melyek legjobban felelnek meg a női léleknek s ahol utolérhetetlen eredményeket mutathatunk fel. Lakjunk városban, vagy falun, mindenütt megdobbanhat szívünkben az emberszeretet hangja s elindulhatunk hallatára. Odavisz minket pici bölcsökhöz, melyekből hiányzik a puha pehely, didergő gyermektestekhez, melyek ruha után reszketnek, árvákhoz, kiknek anyai szeretet kell. Mind reánk várnak.

Hiszen megszólalt a szívünk, eddig is igyekeztünk segíteni, — mennyivel könnyebb lesz ezután, mikor összetömörítve a sok szétfolyó érzést egy mederbe tereljük. Egy akaratral indulnak meg a vándorkosarak, melyek puhák, mint az anyai szeretet ahová kerülnek nem gondterhelt arc, boldog mosolygás fogadja az élet legszebb költészetét, a gyermeket, aki mindenképen egy jobb jövő ígérete — akár a kastélyok aranyos bölcsőjében, akár proletárlakások kicsiny szobáiban kerül az életbe.

Minden megmentett gyermek a magyar jövő erőssége. Ezt jól véssé a lelkébe minden magyar asszony. És ne feledje el azt sem, hogy minden elveszett kis életért, melyet megmenthettünk volna, de nem tettük, mi felelünk. Ha ezt tudjuk, akkor tudjuk azt is, mit kell cselekednünk.

Elindulnak a *vándorkosarak*, kis gyermektől, kis gyermekhez. Velök megy a magyar nő szeretete, hite, tudása, hogy neveljen, tanítson, hogy harcoljon a tudatlansággal, szennyel, babonával. Segítségül hívja az orvostudományt és felvilágosító előadásokkal, felolvasásokkal igyekszik higiénikus gyermekápolásra szoktatni a nép tudatlan és sokszor, gondatlan anyáit.

Napközi otthonokat állít fel az asszonyakarat, hol a munkás asszony gondos felügyelet mellett hagyhatja bátran gyermekét, mehet kenyeret keresni, míg dolgozik, öröködik kincse fölött magyar asszonyok szeretete.

Varróiskolák nyílnak meg, hol szegény gyermekek számára készül meleg ruha.

Kézbe veszi a magyar asszony önhibájukon kívül elszegényedett intelligens nők ügyét, igyekszik állást szerezni nekik, ellátást, otthont biztosítani, hol megbecsülik munkájukat és nem kell érezniök a kegyelemkenyér keserű ízét.

Leányegyesületek alakulnak. Céljuk önképzés, különböző képességek kifejlesztése. Ha kell nemes szórakozás, ha szükség van rá, előkészület az életre, mód arra, hogy önállóan, nőnek való munkakörben találjon megélhetést a magyar leány. Ezt célozzák a varró és iparművészeti tanfolyamok a leánykörök keretén belül. A leányok megtanulják szeretni a varrógép berregését, — az is tud mesélni, csak meg kell érteni — megtanulják, hogy a szépséget

nem kell föltétlenül a boltban vásárolni — maguk is elkészíthetik, nem kell hozzá más, csak egy kis ügyesség és sok jóakarát . . . Megtanulják, hogy a szépséget nem a divatlapból kell kivágni, de lelükben kell megálmodni. Megtanulják szeretni a bazsarózsát, mert ez a miénk, — az aranykalászt, a szekfűt, gránátalmát, tulipánt, — a sok százszorszép magyar csodát, mert a miénk — csak a miénk és senki másé ez a színpompás mesekert, melynek virága, mennél többet tépjük, annál gazdagabban virágzik nekünk.

Ez volna a magyar nő szociális munkája.

Mit csináljon a falu magyar asszonya? Istenem! Hát falun nincs csecsemő, szegény gyermek, tanulatlan leányka és babonás öreg néni — akinek „szemtől gyün” és a „száraz csömörön” kívül nem ismer más betegséget?

A falu szociális munkája nehezebb. A nép rabja a régi szokásoknak s alig akar helyet engedni az egészség legegységesebb szabályainak. Nagy szeretetre és türelemre van szüksége a falu dolgozni akaró magyar asszonyának, hogy megmenthesse a magyar gyermeket. Sok szeretet kell, ahhoz, hogy megtudjuk értetni a falusi anyával, hogy gyermeke fején a kuszmó, nem védelem, de szenny, hogy az ótvarr nem arra jó, hogy „kiszolgáljon a betegség”, de bőrbaj, melyet föltétlenül gyógyítani kell.

Sok türelem kell addig, míg becsaljuk a falusi asszonyt egy egészségügyi előadásra és megértetjük vele, hogy a fogkefe használata föltétlenül szükséges.

De ha idáig eljutottunk, ha türelemmel és szeretettel legyőztük a tudatlanságból eredő babonát, olyan örömünk lesz, minőt ritka ember élvez.

És megnyerve a falu bizalmát, megtaláljuk a szívét is. Nem lesz ruhátlan árva és éhező szegény.

A falunak melegen érző szíve van, de eldugja jól, önzésből, bizalmatlanságból, szó reá kérget és ugyan dolgozni kell, nagy, nem lankadó emberszeretettel, míg rátalálunk. Megéri a fáradságot. Kincset kap az, aki megleli a magyar falu szívét. Kinyílik, mint egy ezerszínű virág és nekünk adja gazdag szépségét, mely friss, üde, olyan aminőnek az Isten megteremtette.

Ha egy falusi leánkával foglalkozik az ember, elbámulva látja, mennyi nemesség, lelki jóság, mennyi költészet és szépség van egy ilyen egyszerű lélekben. Milyen kincses bánya ez, mennyi melódia, szín, érzés hever itt parlagon, mert későn, vagy soha sem ért hozzá egy-egy művész, aki megszólaltatta volna ezt az ezer szavú orgonát, aki képbe festette volna ezt a nagy színpompát. A ma magyar asszonyára maradt ez a gyönyörű feladat.

Ezt a szociális munkáját alig, vagy talán nem is lehet elválasztani a kulturális munkától, a mellyel a *kultúraterjesztés* keretében foglalkozunk bővebben.

A kultúra felkarolása és terjesztése szintén a magyar asszonyokra vár. Hogy mennyire nagy feladat ez — arról talán fölösleges is írni?

Mi nekünk a kultúra? Nagy esetttségünk vigasztaló sugara, egy bizonyosság, mely mint hatalmas fényszóró világítja be a világ tudatába: jogunk van élni, jogot ad rá a múlt! S most, ezen a ragyogó múlton, mely rombadöntve is elpusztíthatatlan, kell építenünk a jövőndőt.

Mi itt a magyar nők dolga? Mi lehet vájjon?

Meséltek azelőtt is magyar anyák? Csillogó gyermekszemekbe besurrant-e édes anyai ajkak zenéjén a költészet és a szépség? Óh ha azelőtt meséltek, most kétszeresen van szükség reá, — de

nem tündérvárt aranyragyogását hirdesse a mese, a magyar múlt csodái legyenek újra „szájról-szájra zengő énekké”, A magyar nőnek most saját otthonában kell tudatosan és tervszerűen ápolni a magyar kultúrát. Kétszeres erővel! Az iskola helyett is, sőt az iskola ellenére. A mi véreink nem tanulnak magyar történelmet, a mi gyermekünk fülébe nem cseng magyar dal.

Engedhetjük ezt magyar asszonyok?

Ma minden magyar anya kell, hogy papnője legyen saját fájának és otthonában kell kigyújtania a vesztalángot, melyet szünet nélkül ápol és gondoz. Ma minden asszony és leány legyen tanítóné, hogy el ne vesszen kincsünk, a magyar múlt, hogy úgy adhassuk át unokáinknak szépen, ragyogón, amint mi kaptuk.

Mesedélutánokat rendezünk falun és városon kis gyermekek számára s ismeretterjesztő felolvasásokat az érettebb ifjúságnak.

A szomorú, gyászbaborult lelkekbe visszaviszük a magyar dalt, magyar zenét. Dalárdákat alakítunk, hogy lelkünk újra megtanuljon ég felé szárnyalni.

Mindenütt, ahol csak lehet szervezünk *leány-cserkészcsapatokat*. Ezek az emberebb emberek — ezek az erős hitű és magyar öntudatú cserkészleányok lesznek a jövőndő magyarság legerősebb támaszai. Ezeket nem kell majd félteni az idő viharától, megállanak, mint fenyősudarak és kezet-kézbe öltve egy testvéri szorítással óvják meg a magyar értékeket. Ok fogják össze a falut és várost egy nagy öleléssel, hogy egymásra találjon. A városi cserkészleány viszi el falura a varróiskolákat, hogy amíg szorgalmas kezük magyaros hímet varr, a lelkük se maradjon ugaron. Felolvasásokkal, elbeszé-

lésekkel építik, erősítik a falusi cserkészleányka lelkét.

Cserkészleánykák ajakán csendül újra régi, magyar dalok eltemetett kincse és általok lesz újra ragyogó régi, magyar népmesék románca.

Magyar nőkre vár az irodalom terjesztése is. A tiszta, eszményi alapon álló magyar irodalomé, mely nem ront, de épít, mely a tiszta magyar lélek kimeríthetetlen gazdagságából fakadt.

Magyar nők feladata, hogy *ne járjon számkiűzőtten* az árva fiú — a *magyar költészet* s hogy ne érje utól költőinket és íróinkat Csokonai szomorú sorsa, hanem erősödjék, virágozzék minden magyar érték, művészet, legyen megnyilatkozásának eszköze író toll, ecset, véső, vagy valamely hangszer húrjai.

Nagy az élénkbe tűzött feladat, csak akkor végezhetjük el eredményesen, ha mindannyian egy akarattal kezdünk munkához. Ha lelkünkben élni fog a hit, hogy mindannyian el vagyunk hivatva és a reánk eső részt vállalnunk kell... Minden magyar nő lelkében előbb, vagy utóbb, de biztosan megszólal a hívó szó s a többiek, a korábban elindultak feléjük nyújtott kézzel várják a később jövőkét.

S ha elindultunk, nem viszünk magunkkal egyebet, csak lelkünk áldozatos szeretetét. Otthon hagyjuk a kicsinyességet, a megsértődést, az érzékenységet és a túltengő, sokszor indokolatlan önérzetet.

Szemünk előtt nem látunk más célt, csak az elvégzésre váró feladatot, s személyünket, hiúságunkat, nagyravágyásunkat kikapcsoljuk, úgy dolgozunk odaadó lélekkel addig, míg munkánkat be nem végeztük.

Ha így dolgoztunk, eredményes munkát végeztünk s megfeleltünk a reánk bízott feladatnak.

De hogy így dolgozhassunk, *hinniünk kell* munkánk helyességében és sikerében. Hinniünk kell abban, hogy aki reánk bízta a munkát, erőt is ad annak keresztülviteléhez. A mi áldozatos szeretetünk, odaadásunk mások szerető segítségét is magával hozza és az eredmény lesz törekvésünknek mindennel felérő jutalma.

Aki megtudja érezni, hogy ezt az eredményt nem saját személyes érdeme, de Isten végtelen kegyelme szerezte meg, aki alázatos lélekkel tud ezért hálát adni — az eredményes munkát végzett otthonában épúgy, mint a közélet terén.